

доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, і встановлюють для неї систему (способи) захисту” [1].

Відповідно до ст. 505 Цивільного кодексу України, “комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці [2].

Згідно ст. 155 Господарського кодексу України, “до об'єктів прав інтелектуальної власності у сфері господарювання визнаються винаходи та корисні моделі; промислові зразки; сорти рослин та породи тварин; торговельні марки (знаки для товарів і послуг); комерційне (фірмове) найменування; географічне зазначення; комерційна таємниця; комп'ютерні програми; інші об'єкти, передбачені законом” [3].

Таким чином, суб'єкт підприємницької діяльності повинен спочатку визначити відносно яких фактів, інформації та рішень встановлено обмежений доступ. До того ж, повинні бути чітко визначені як виробничі та комерційні таємниці, а також, відповідно, вживати необхідних заходів для їх захисту та збереження. Суб'єкт також повинен забезпечити режим доступу до даних та визначити коло осіб, які матимуть доступ до інформації та зможуть їх використовувати. Вищезазначені заходи застосовуються для того, щоб дозволити конфіденційній інформації зберігати таку якість відносно осіб за межами підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XI // База даних “Законодавство України” / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 25.04.2018).*
2. *Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page> (дата звернення: 25.04.2018).*
3. *Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 25.04.2018).*

**Боднар Діана Вікторівна, магістрантка 1 курсу,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів**

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ЗАХИСТ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

У найближчий час найбільші виклики енергетичній безпеці України формуватимуться, передусім, у газовій сфері. Це пов'язано із повним

припиненням постачання Росією природного газу Україні та високими ризиками призупинення транзиту газу в Європу українською ГТС.

Проте другим важливим фактором є те, що в останні місяці з'явилися сприятливі передумови до початку реальних перемовин про можливість інтеграції вітчизняної газотранспортної системи у загальноєвропейську мережу.

Крім того, в умовах просування Єврокомісією концепції «Південного газового коридору» як диверсифікованого за маршрутами доставки та джерелами газу, а також з урахуванням очікуваного вивільнення на світовий ринок додаткових обсягів газу, формуються можливості компенсації Україною скорочення російських поставок за рахунок придбання газу на європейському ринку.

З огляду на відсутність у Росії можливостей на даному етапі повністю відмовитися від транзитних послуг України, існує можливість та є час для переобладнання технологічного процесу управління магістральними газопроводами. Це дозволить здійснювати фізичні поставки газу як у східному, так і у західному напрямках для його зберігання та перерозподілу через потужності вітчизняних ПСГ.

Передумовою для використання потенційних можливостей, пов'язаних зі змінами на глобальному енергетичному ринку, є створення лібералізованого газового ринку в самій Україні [1].

Найважливішими внутрішніми завданнями для української держави у газовій сфері є:

- ✓ збереження потенціалу вітчизняної газотранспортної системи як важливого елемента гарантування енергетичної безпеки Європи;
- ✓ прискорення процесу організації реверсного постачання газу зі Словаччини, Польщі та Угорщини;
- ✓ реформування та оптимізація системи управління у газовій галузі, збільшення обсягів внутрішнього видобутку;
- ✓ суттєве підвищення внутрішніх цін на природний газ в Україні з одночасним впровадженням адресної допомоги найбільш незахищеним верствам населення;
- ✓ активізація реалізації проектів з підвищення енергоефективності у житлово-комунальному господарстві та модернізації енергоємних промислових підприємств з метою зниження надмірного рівня споживання енергії в Україні.

В діалозі з європейськими партнерами з газових питань Україні необхідно:

- ✓ гарантувати ЄС безперебійний транзит російського газу вітчизняною ГТС, звернути увагу європейських партнерів на актуальність створення міжнародного консорціуму задля прозорої експлуатації ГТС України;
- ✓ ініціювати перед Єврокомісією розгляд питання про врахування технологічних особливостей функціонування транзитної складової вітчизняної ГТС;
- ✓ прискорити консультації з Єврокомісією про механізми заповнення вітчизняних ПСГ;

✓ підготувати пропозиції щодо подальшої розбудови транс'європейської енергетичної інфраструктури та необхідності інвестування у вітчизняний енергетичний сектор, як умови ефективної реалізації спільної політики ЄС і РФ у рамках Дорожньої енергетичної карти до 2050 року [2].

Першочергові тактичні кроки української сторони у газовій сфері: погашення боргу НАК «Нафтогаз України» за імпортований російський газ з одночасним визначенням справедливої ціни на нього; пошук правових шляхів перегляду умов контракту з «Газпромом» з метою відходу від використання у формулі розрахунку вартості природного газу нехарактерних для економіки України цінових параметрів нафтопродуктів (газойл); контрахтування Україною на європейському спотовому ринку газу; забезпечення практичної реалізації Меморандуму про взаєморозуміння зі Словаччиною щодо реверсних поставок природного газу; забезпечення використання внутрішнього потенціалу для формування обсягів газу, які можуть бути закачані у вітчизняні ПСГ як резерв на випадок форс-мажорних обставин; надання європейським компаніям пільгових умов для зберігання природного газу у вітчизняних ПСГ з метою формування додаткової мотивації учасників європейського енергетичного ринку до розвитку співпраці з Україною; інтенсифікація переговорів з ЄС, країнами Вишеградської групи та державами Південно-Східної Європи щодо модернізації вітчизняної ГТС та її інтеграції в загальноєвропейську газову систему; розвиток європейського субпроєкту «Адріатичний газовий коридор»; розвиток співпраці з Центрально-східноєвропейським організованим ринком природного газу; укладання довгострокових контрактів з компаніями-експортерами СПГ, які передбачатимуть постачання природного газу в Україну через термінали у Хорватії та Польщі; вжиття заходів із максимального збереження у власності України активів державних енергетичних підприємств, у т.ч. шляхом підготовки позовів до міжнародних судових інстанцій щодо їх незаконного відчуження російською стороною; започаткування проєкту з прокладання нового трубопроводу з родовища «Одеське» на материкову частину України; всебічна підтримка реалізації проєктів з видобутку в Україні сланцевого газу, газифікації вугілля, утилізації шахтного метану та видобутку метану із газогідратів.

З метою створення умов для ефективного використання нафтопереробного та транзитного потенціалу України у нафтовій сфері вважається доцільним:

✓ розробити державну програму з модернізації та виведення зі стагнації вітчизняної нафтопереробної галузі з урахуванням довгострокової стратегії залучення вуглеводневої сировини з диверсифікованих джерел;

✓ оптимізувати державну політику у сфері транзиту нафти, в рамках якої, опрацювати механізми застосування гнучкої та конкурентоздатної системи тарифів на транзит вуглеводнів;

✓ нормативно врегулювати порядок формування стратегічних запасів паливних ресурсів України;

✓ опрацювати можливість створення умов для участі казахських та азербайджанських компаній у роздрібному ринку нафтопродуктів України;

✓ провести переговори з потенційними споживачами нафти, яка транспортується територією України до Польщі, Словаччини та Чехії, з метою визначення умов і строків укладання протоколів про наміри щодо транспортування нафти з використанням трубопровідних потужностей України;

✓ налагодити більш тісну співпрацю в енергетичній сфері у рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство»;

✓ активізувати співпрацю в рамках концепції Балто-Чорноморського енергетичного простору [5].

З метою нівелювання негативного впливу існуючих ризиків і загроз для ефективного та безпечного функціонування атомної енергетики України необхідно:

✓ впроваджувати багатовекторну політику співпраці з іноземними партнерами у рамках розвитку міжнародного співробітництва у сфері ЯПЦ для максимальної реалізації потенціалу вітчизняного атомно-енергетичного комплексу;

✓ поглибити співпрацю з «Westinghouse» за проектом кваліфікації тепловиділяючих збірок на Південноукраїнській АЕС;

✓ прискорити заходи, пов'язані зі спорудженням централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива;

✓ розширювати виробничі потужності підприємств атомно-промислового комплексу України та зосередити фінансові ресурси держави на розвитку тих елементів ЯПЦ;

✓ збільшити обсяги видобутку природного урану на базі вітчизняних родовищ.

Отже, можна зробити наступні висновки: Україні потрібно бути активним учасником світового енергетичного ринку, проте відстоювати свої власні енергетичні інтереси в переговорах з країнами Європи та Російської федерації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобров Є. А. *Енергетична безпека держави* / Є. А. Бобров. – К. : Університет економіки та права, ВНЗ «КРОК», 2013. – 306 с.
2. Діак І. В. *Енергетична безпека України* / І. В. Діак. – К., 2001. – 172 с.
3. Крамар О. Великі зміни / О. Крамар // *Український тиждень*. – 2016. – № 9 (433). – 4 - 10 березня. – С. 18–20.
4. *Нова енергетична стратегія України до 2020 року: безпека, енергоефективність, конкуренція [Електронний ресурс]* // *Національна безпека і оборона. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова*. – 2015. – № 1 (150). – 56 с. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/1_8_2015_Energy_1121_A4.pdf.
5. *Проблема реформування та інтеграції енергетичного сектору до ЄС [Електронний ресурс]* // *Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році”*. – К. : НІСД, 2016. – 688 с. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/poslanya_new-cc2e3.pdf.